

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi, megyei és községi érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Tompai Mihály-utca 10. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás. Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.</p>	<p>Felelős szerkesztő: GÁL ISTVÁN. Kiadó laptulajdonos: ID. RÁBELY MIKLÓS.</p>	<p>Az előfizetés díja: Egész évre . . . 10 korona. Félévre . . . 5 korona. Vármegyei körjegyzőknek, tanítóknak és községi előjáróságoknak egész évre . . . . . 8 korona. Egyes szám ára: 20 fillér. A hirdetés díja: Egy háromsoros petitsor térfogata . . . . . 20 fillér. Nyilttér sora . . . . . 50 fillér.</p>
---	--	--

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

A közbiztonságunk

az az érzés, hogy este nyugodtan hajthatom sima párnámra a fejem, nappal bátran őrző nélkül hagyhatom lakásom s benne az éléskamarám, amelyben esetleg egy-két kiló zsír, egy-két méter kolbász és egy-két mosolygó sonka van, az utolsó hetekben rossz bőrbe került s a városi és községi életnek, de általában az állami életnek is legelső fundamentuma: a közrend inogni kezdett kicsi városkánk falai között.

Nap-nap mellett betörésekről hallott híreket az ember és nap-nap mellett aggodalmasabbak lettek az arcok s mindenkinek eszébe jutott az a régi mondás lehetősége: „ma nekem, holnap neked . . .“

A rend és közbiztonság fentartására hivatott rendőrségünk egész munkát nem végezhetett a meg-megisméltendő betörésekkel szemben, mert hiába van tanult, logikusan gondolkodó feje, ha a végtagjait megbénította a sok mindent megbénító világháború.

Hiába van rendőrkapitányunk tudása, érzéke és tapasztalata, ha hiányzik a tanult, elég számú és értelmes rendőrlégénység, amely a szerves egységet a gondolkodó fővel megteremti és egybekapcsolja.

Ugy halljuk, hogy a betörőket kézrekerítette a csendőrség. De azért talán nem vesztette el aktualitását az a kérdés, miképpen lehetne a város közbiztonságát azokra a biztos vágányokra terelni, amelyeken egy modern városban haladnia és élnie kell.

Tudvalévő dolog, hogy a vidéki rendőrlégénység a béke idejében is gyenge és képzetlen s hogy a kis vidéki városok közül azokban van a legteljesebb rend, ahol a csendőrség végzi a rendőri szolgálatot is. Tudjuk, hogy Rimaszombat megkísérelte az elmúlt esztendőben ennek az állapotnak a beállítását, de a belügyi kormány elutasította a háború okozta csendőrhányra való hivatkozással.

Ez ellen nincs apelláta. De a jövő rendje és közbiztonsága érdekében napirinden kell tartanunk állandóan ezt a kérdést s a béke napjának újabb instanciát menesztetni a város polgárainak nyugalma és biztonsága érdekében!

A gömöri hivatalok és a háború.

I. A főispán hivatala.

Minden hivatalra ráyomta bélyegét a háború, minden hivatal képe átalakult, érdekes tehát a riportter tollának felületes vonásaival megrajzolni a háborús gömöri hivatalokat s egészen természetes, hogy ezt a riport-sorozatot *Kubinyi Géza* főispán háborús hivatalának leírásával kezdjük.

Nem vezetjük elérhetetlen szentélybe az olvasót. Kevés ember van Gömörben, aki ne ismerné azt a tágas két szobát, amely a vármegyháza jobb oldali frontján a nagyterem s a főispáni magánlakás között fekszik s amelynek berendezése és külső képe is elárulja, hogy a békeidők főispáni méltóságát a háború egy sok reszortos hivattalá formálta át.

Különösen a délelőtti órákban, de gyakran délután is népes a hivatal külső folyosója s nagyobbára falusi asszonyok feketés ruháikban ülnek az egyszerű tapadon. Ezeknek legnagyobb része a segélypanaszosoknak a hivatali világban közismert fajtájához tartozik, akik már megjárták a jegyző, főbíró és igen gyakran az alispán hivatalát s most a főispáni állás tekintélye s a *Kubinyi Géza* személyes presztízse vonza őket ide, hogy rendszerint alaptalan panaszait hosszú lére bocsájtva elsírják.

Bevonulási határidők előtt csizmás és gyakran ködmönös parasztok a látogatói e külső előszobának, akik a felmentésük ügyében tudakozódnak.

Ezek rendszerint egymástán, egyenként nyerne bebecsátást, az intelligensebb elem a belső előszobában kap helyet s a hajdu bejelentése után, ha nincs a főispánnak különösebb elfoglaltsága, rögtön fogadja őket.

A legtöbb panaszt maga *Kubinyi Géza* hallgat és vizsgál meg. Bámulatos közvetlensége, hirtelen és gyors felfogása nagyszerűen nyilatkozik meg ezeknél az eseteknél s kijelentett felfogása minden panaszos ügygel szemben, hogy az gyorsan és lelkiismeretesen vizsgáltassék ki és orvosoltassék.

Nem is hagyja el senki — akinek igazságos ügye van — az ő szobáját a remény sugara nélkül, már pedig a *Kubinyi* energiája és akarata ahol reményt gyújt, ott a megvalósulást is biztosítja. — Az igazság és méltányosság elve áll vezérelv gyanánt a főispán és hivatala előtt.

Gyakran megható jelenetek játszódnak le a teremszerű fogadószobában, amelyben a főispán íróasztala áll teli aktával, levéllel, melynek labirintusában pillanatnyi gyorsasággal kiismeri magát.

Nemrégén egy fellábu hőstünk kopogott végig mankójával a szobán, valami állást kért *Kubinyitól*, aki könnyes szemmel ígérte meg, hogy minden támogatását szívesen adja a fellábu katonának s besietve a belső szobákba csakhamar likőrrel, pogácsával és szivarral tért vissza s kocczintás után a szívéből fakadt szeretet melegségével rázta meg a derék gömöri fiu mankóra tapadó kezét.

Természetes, hogy a sok panasz és tanácskérés között, gyakran akad bájosan naiv és egyszerű is. A multkor például azzal a kérdéssel állított be egy falusi asszony a hivatalba, hogy eladja e a borjút, amelyért szép pénzt kínálnak, de hát a férj a harctéren van és ki tudja mit fog szólni hozzá?!

A háború sok, egészen új természetű dolgokat utalt a főispán hivatalának körébe s hogy mennyire megszorította a munkát, azt legkelátásabban bizonyítja az a körülmény, hogy békeidőben 600—800 iktató szám volt a főispáni hivatalban s tavaly négy és fél ezren felül volt s ezidén a három első hónapban elérte a kétezret.

Békeidőben egy főispáni titkár látta el az ügyeket, most rajta kívül egy vármegyei tb. főügyész dolgozik ott önkéntes jelentkezése folytán, egy vármegyei aljegyző s a segédhivatal teendőit egy női munkaerő végzi.

Precíz gyorsasággal, lelkiismerettel és szívet dolgoznak a főispán hivatalában, ami természetes is ott, ahol a gyorsaság, lelkiismeret és szív a vezető egyéniségéből sugárzik ki a hivatal minden emberére.

Sokszor a késő estékig világos a jobboldali front öt ablaka, sokszor a hivatalos órák végétével is folyik a serény munka, amely egy vármegye életének nyugalmát és jövőjét alapozza meg.

Más vármegyék főispánjai közöttétegetik a helyi lapokban, hogy a hét melyik napján és hány órákor fogadnak „magánfeleket“, itt „magánfél“ nincs, mindenkinek a dolga, baja, panaszja szívesen kapcsolódik bele a köztügyek keretei közé s a legkisebbnek is nyitva áll a főispán ajtaja a nap bármelyik órájában.

A gömöri főispáni hivatal egy öntudatos főtől vezetett lüktető szerv a vármegye életében, amely nem ismer bürokratikus félszűségeket és formákat, de amelynek működését bekapcsolta az élet parancsoló szava a nagy idők cselekedeteket kívánó világába.

Világháború.

A mult héten csakugyan mindenfelé kitört a hamu alól a tűz lángja: a régóta pihenő frontokon megdőrdültek az ágyuk és szembeszállottak egymással a farkasszemet néző ellentelek. A tavaszi offenzívák idejét éljük-e valóban, vagy csak offenzív előpróbák ezek a harcok, a melyek későbbi nagy harcokat vezetnek be? nem lehet biztosan tudni, mert nem folynak le egyenletesen, bár néhány napra vagy egy hétre igen nagy erővel törnek ki, de aztán elcsendesülnek ismét.

Csak a németek verduni offenzívája, a mely a nyugati fronton megnyitotta a koncertet; látszik komolyabb és minden lassu haladása mellett is jól kitervezett, kitartó munkának, a mely hogy hová fog kilyukadni? azt elsősorban a szorongatott francziák szeretnék tudni, mert a vezérek biztató jelentései dacára a franczia lapok már komolyan fölvetik azt a lehetőséget, hogy Verdun el fog esni. Érdekesekek Humbert franczia szenátor hírlapi cikkei, a melyekben a Párisban tanácskozó angol, orosz, olasz és a többi apróbb entente képviselőkhöz fordul avval, hogy Franciaország igen sokat verezett és áldozott husz hónap óta értük több harctéren, most eljutott arra a pontra, a mikor az emberanyag kimerül, mikor már nincsenek tartalékjai; most mentsék meg a többiek Franciaországot. Nagyon invitálják az angolokat is franczia írók, hogy küldjenek egész hadtesteket a verduni frontra segítségül. De Anglia, a mely kész volt régebben az utolsó francziáig harcolni, nincs készen arra, hogy több segítséget adjon és lendő hadseregeit arra tartogatja, hogy saját országát védelmezze velük, mert már komolyan számolni kezd avval az eshetőséggel, hogy otthonában is fölkereshetik majd a németek. E közben pedig kezdenek már nem olyan kihívó gögös hangon beszélni, mint a mult évben, most már megengedik, hogy a németek is megmaradjanak, sőt azt mondják: de-hogy mondanak ők le arról, hogy a háború után velünk és a németekkel kereskedjenek.

Az olaszok offenzívája néhány napi kitörés után mindinkább defenzívává kezd változni, mert keményen rajtuk ütnek több helyen a mi harcias csapataink.

Még legerősebben és legkeményebben az oroszok siettek a francziák védelmére, a mi mint szövetségeseknek becsületükre válik az ellenfél előtt is. Régóta pihenő és újra felszerelt hadaik a hosszú fronton végig minket is megtámadtak, de különös hevességgel Hindenburg seregeinek rontottak, azok azonban készen várták a támadásokat és a harcokban eddig is sok orosz hadosztály fölmorzsolódott.

Az egyes frontok hadműveleteit részletezve Verdun körül vannak ugyan egyenesen irányuló támadó műveletek is. Az elfoglalt Douaumont erődtől délre és nyugatra a németek igen erős ágyuzást fejtettek ki, úgy, hogy Verdun házai lángba borultak. Csakhogy ez egyelőre az ellenségnek ott benn még nem sokat árt, mert — mint írják — a föld alatt egy másik Verdun van kiterjedt épületekkel. Sokkal többet ártott a francziák-

nak az a Maas folyótól nyugatra végrehajtott frontáttörés, a melyet Malancourt mellett kezdtek a németek és Avocourt felé kiterjesztettek. Innen már ágyuzzák a fő összekötő vasutvonalat és körülzárolással fenyegetik Verdunt minden bennlévő hadaival együtt. Ezen a szakaszon ismét áttörte a franczia frontot a német támadás két kilométer szélességben több vonalban. A jelentés olyan általános, hogy egyelőre nem tudhatjuk biztosan, mi rejlik mögötte? de néhány nap múlva világosság derül majd reá. A földolog az, hogy itt újabb és újabb franczia hadosztályok állanak harcba és már alig győzik a németeket ellentámadással visszatartani, sőt alig van helyük ellentámadások kifejtésére.

A front más helyén is folynak harcok, különösen az angolokkal, de ezek a harcok kisebb jelentőségűek s többnyire a németek előhaladásával végződnek. A levegőben lefolyó repülőharcok is annyira tökéletesedtek, hogy azokról gyakran tesznek jelentést a németek is, a kik fölénye itt is kiváló ellenségeik fölött.

Az angolok a multkor megtámadták a Fries szigetek mögött levő Zeppelin léghajók kiindulási helyét, de jókora veszteséggel kellett visszavonulniok.

A tengeralattjárók háborúja olyan erővel indult meg újra, hogy Francia és Angolország között sülyesztik el az ellenség hajóit és így beszüntették a közlekedést a két ország között.

Az olasz harctéren több napi harc után a tolméni híd előtt, a flitschi szakaszon, a plöcken területen a mi seregeink ellenséges állásokat foglaltak el. Ugyanugy a görzi híd előtt elfoglalták a podgorai dombokat és így Görzöt már az előtte álló területről védhetik. San Mihele, San Martino dombjain is heves harcok voltak, Selznél még be is nyomultak állásainkba az olaszok, de hamarosan kiverték őket. — Így állván a dolgok, az olaszok nem küldhetnek Franciaországba segítő csapatokat.

Az oroszok sok támadást zuditottak ellentünk Volhyniában, valamint Galiczia keleti szélén a Strypa és a Dnyeszter tájain, legutóbb Bojannál is erőlködtek a bukovinai határon, de nagy veszteségeket szenvedve kellett visszavonulniok. Most a császár híre szerint a besszarábiai frontra utazott s ez azt jelenti, hogy ismét meleg napok lesznek ott és sok jámbor orosznak üt végső órája. A mieink több helyen ellentámadást kezdtek és behatoltak az orosz állásokba.

Hindenburg seregeit különös gonddal és nagy erővel támadták az oroszok Dünaburgtól délre Postavy vidékén, a Nárov és Vaszniev tavaknál, mert itt egy vasutvonalat szerettek volna elragadni, a mely Vilna felé visz s a németeknek igen hasznos. De példátlanul nagy veszteségeket szenvedtek, sok fogoly is jutott német kézre. Ugyanugy jártak Jakobstadt, Friedrichstadt és Riga vidékein, mindent nagy veszteséggel kellett visszavonulniok. Az oroszok veszteségeit Hindenburg seregeinél mintegy 150,000 főre becsülik. Még vannak sokan, de egy román ujság azt írja, hogy ez Oroszországnak utolsó katonai erőtesztése. Belső nagy bajokkal is küzd az ország.

A Balkánon a Dojrán-tó mellett vol-

tak kisebb harcok s Gevghelit is ágyuzták a francziák.

Kis Azsiában most elült a harc. Mezopotámiában az angolok veszített ügyről beszélnek. Perzsiában az oroszok Iszphánig nyomultak.

Jótekonyczélú képkiallítás a megyeházán.

Nem sablonos feladatot tűztek maguk elé a Szent György Czéh helybeli tagjai, mikor felvették a jótekonyczélú képkiallítás rendezésének eszméjét. Jótekonyság és művészet, háború és kultúra összeegyeztetéséről volt szó úgy, hogy egyik sem alkossa a másiknak a keretét, hogy egyenranguan álljanak meg egymás mellett, össze szövetkezve, egymást támogatva szolgálják egyszerre a szépet és a jót. Gondolnokiok kellett egyszerre a jelenre és a jövőre; segítséget nyújtani azoknak, akik a nemzet létét védelmező vasfalakból kidőltek és egyelőre legalább művészeti téren megvetni szerény alapját annak a kulturális összetartásnak, szervezetségnek, amelyet a majd eljövő békés idők megkívánnak mindenkítől, a mi kis városunk közönségétől is. Megkívánják, mert ez lesz bizonyítéka annak, hogy volt miért anyyi ember élet árán megvédelmezni a magyarságunkat, a kulturás magyarságot, amely igenis energikus, életképes és fejlődni akaró.

Félő volt, hogy a gondolat szokatlanságánál fogva, a közönség nem fogja meglátni benne ezt a kettős tendenciát és a kiállítás művészi oldalát csak eszközüül tekinti majd a jótekonyságának vagy megfordítva. A mult hónap 25. és 26. ika azonban eloszlatta ezt az aggodalmat. Városunk egész intelligenciája teljes szimpátiával és megértéssel fogadta a kiállítást, a megyeháza termeit mindenki felkereste, akit érdekel a szép és bármely jótekonyczélra mindig szívesen áldoz egy pár koronát.

A rendezés munkájában a tagokon kívül is sokan fáradoztak a cél érdekében. Rimaszombat leánygárdája Lukács Margit felkérésére készséggel vállalta a jegyek árusítását. Jegyeket árusítottak: Bartha Jozi, Bartholomaeidesz Margit, Dedinszky Anna, Gundelfingen Marc-uka, Horváth Ilonka, Heksch Ella, Istók Boriska, Jakovecz Ilonka, Kármán Katinka, Kerekes Ara, Klekner Irén, Kohut Sári, Keizer Agla és Mara, Kárpáti Vali, Krausz Elza, Lukács Margit, Lúcherer Lili, Lévai Irma, Lendvay Eta, Marikovszky Elza, Meskó Sári, Musotter Aranka, Mispál Paula, Molnár Gizuka és Aranka, Okolicsányi Évi, Remenyik Margit, Róth Margit, Rábely Etta, Szakall Lenke, Szabó Margit, Schweitzer Márta, Török Matild, Vajda Klári, Veress Bözske és Zuffa Rózi. — Izléses kiállítású katalogust készített Rábely Károly nyomdájá, melyet a jótekonyczélra való tekintettel teljesen haszonnélkül szállított a rendezőségnek. A plakátokat és belépőjegyeket ingyen nyomatta.

A kiállítás 25 én d. e. 10 órakor nyílt meg. A délelőtti órákban többnyire azok látogatták, akik zavartalanul és behatóan szeretnek foglalkozni a képekkel.

Délután, a sétahangversenyek alkalmával mindkét napon megelevenedett a megyeháza két terme. Szombaton kisebb, intimebb társaság gyűlt egybe s élén Lukács Géza alispán, a Szent-György Czéh új, lelkes tagja, Lukács Gézáné, mint a vak katonák segélyezésére indított akció vezetője és *Nechwatal* ezredes nevével, estig kellemes, kedélyes hangulatban töltötték az órákat a cigányzene lágy hangjai mellett. Vasárnap délután a sétahangverseny nagy és fényes közönséget vonzott. Változatossá és színessé tette a nyüzsgő közönség képét a 80-as gyalogezrednek ezredesük vezetése alatt megjelent tisztikara. Ezuttal a katonazenekar szolgáltatott az estéhez hangulatkeltő, pompás zenét. A buffet-et mindkét alkalommal *Imreh* csemegekereskedő adta szolid, üzleti árak mellett.

A kiállítás megnyitása napján a Szent-György-Czéh táviratilag üdvözölte Lukács Gézánét, mint akinek jótekonyczélú akcióját a kiállítás szolgálja. Az üdvözlésre melegehangú válasz ment, melyet Siklóssy, a Szent-György Czéh igazgatója szintén táviratilag köszönt meg.

A vasárnapi sétahangversennyel lezárult a

kiállítás, mely úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben nagyszerű sikerrel járt. A 88 kiállított kép közül megvettek kilenczet, 34 pedig, mint a régi és nagy számban ujjonnan belépő tagok illetménye osztatott ki.

A színészek távozása Nyustyáról.

Farkas Mihály szintársulata márczius hó 31 én költözött el Nyustyáról. Itteni működése elég kellemes emléket hagyott bennünk ahhoz, hogy nyustyai szereplésüket is figyelemmel kísérvük. Reméljük, hogy az ottani szazon is úgy anyagi, mint erkölcsi tekintetben — persze a körülmények és arányokhoz képest — szintén a kölcsönös meglegedés jegyében zárult.

Az egyesek és az összes játéka különben ott is minden objektív föben egy véleményt keltett. Csolnakossy Gyuláné ott sem hódította meg osztatlanul a szíveket, mert hiányzik két legfőbb kelléke ahhoz, hogy ne csak névleg és szerepkiosztás szerint legyen primadonna: a hang és a temperamentum. Ez utóbbi hiánya kevésbé tűnik fel a társulat eleven nőtagjai mellett, ha a hangjával föléjük tudna emelkedni. Így azonban bármennyire is kellemes megjelenés és jócsengésű kis hangja, a változatosságot nélkülöző játékaival gyakran kelti azt a látszatot, hogy alul marad. Férje Csolnakossy nagy rokonszenyűnek ürvendett, melynek keltéséhez hozzájárul egy régi színész minden rutinja, ércezes szép hangja, de kár, hogy mozdulatai nem elegánsak és hogy kissé egyoldalú. Igaz, hogy a háborus férhiány miatt kell játszania nem neki való szerepeket s ha ez nem volna, lehet, hogy kizárólag, mint népszimű-énekest élveznők, mint ilyen kiváló is lehet.

Érdekes, de nem csodálatos, hogy a Molnár-párt ott is kedvenczvé avatta a közönség. Aki látta a pompás operett-komikust, aki tapsolta a társulat legjobb hangú énekesét, ki mellesleg a tánczaival is mindenkit meghódított, s akit végigborzongatott a megrázó, aranytisztasággal kifejeződött Lyon rabbi minden érzése, fájdalma, melyet ez az igazán universalis színész vitt színpadra, az nem is csodálkozhatik ezen, legfeljebb azt nem érti, miért kell ily kis keretben forgácsolnia tehetségét. A kis Nádasi Miczit fölösleges újból dicsérni. Röviden: minden van benne, sikk, tehetség, táncz és énektudás, tehát őt sem méltatlanul fogadta szívébe a közönség. Csapongó temperamentuma ezekben a gonddal terhelt napokban mindig adott egy-két kellemes órát. A „Cyklámen” nagyszerű Magdája, Schmidt Etel talán az egyedüli a társulatban, aki teljesen a szerepeiben tud élni s ezért estéről estére újat tud produkálni. — Intelligenciája nagyban elősegíti, hogy hangját, mozdulatait mindig változtatni, formálni tudja a szerepeihez képest. Finom, érző és elegáns, mint Magda és fantasztikusan csapongó kacagást keltően burleszk, mint a „Jó éjt Muki” örült zenésze. Sokoldalúságát különösen a Kabaré-előadáson élvezhette a közönség. Minden számában új, friss és más volt. A többiek is nagyban hozzájárultak a nyustyai szazon sikeréhez.

Hogy a mostani referáda hangja erősebb annál, ami e lap hasábjain nemrégiben hetenként napvilágot látott, annak tulajdonítható, hogy most nem csak a mi sokat megbocsátó szemünkkel, hanem a hydratejű közönség sötétebb szemüvegén át néztünk a színpadra. A társulat azonban még rendes időkben is megérdemelné a pártfogást és ha azt kívánjuk, hogy mindenütt csak a megérdemelt babért arassa, akkor legjobb kívánságunkat küldjük az Ózd felé szaladó vonat után. S—s.

Rimaszombat r. t. város polgármesterétől.

Hirdetmény.

1924. eln. sz. — A budapesti tudomány egyetem a kötelékébe tartozó hősi halált halt, harctéren szerzett betegség folytán meghalt vagy kitüntetett polgáraitól évkönyveiben méltó módon óhajt megemlékezni.

Felhivatnak azért az ilyen egyetemi hallgatók hozzá tartozói, hogy az illető (valamint atyja) nevét, születési évét és helyét és facultását, a hősi, avagy betegség folytáni halál helyét, idejét valamint csapattestét, legutóbbi rangját és kitüntetését magában foglaló adatokat az egye-

tem Rectori hivatalával (IV. Egyetem tér 1—3.) közöljék.

Rimaszombat, 1916. márczius hó 15-én.

Dr. Kovács, polgármester.

Rimaszombat r. t. város tanácsától.

Felhívás.

1951. tan. sz. — A magyar királyi Belügy-minister a hadi árvák védelmére 23000—1916. szám alatt körrendeletet intézett az Árvaszékek-hez, az árvaszéki pártfogói intézménynek országszerte szervezéséről, amely rendeletben utal arra, hogy a gyámhatósági védelemnek a hivatali köteleesség mértékénél fokozottabban kell ama hadiárvák felé fordulnia, akiknek apái hősi halált haltak, mert a nemzeti becsület kérdése ez. Tehát nem csak az árvák számának a háboru következtében beállott nagyarányu emelkedése és ebből a közigazgatásra, különösen pedig az árvaszékre háruló fokozott munka, hanem a hadiárváknak már a 161000—1914. B. M. sz. körrendeletben is hangsúlyozott különös védelme szükségessé teszi, hogy a gyámhatóság szerveinek támogatásáról gondoskodás történjék. Ez a támogatás a mai viszonyok közt, egyedül a társadalomban kereshető. A hatóság védelme és őrködése mellett ugyanis még mindig széles tér nyílik a társadalom tevékenységére. Mert bármily lelkes a törvényes képviselőknek és a gyámhatóságnak munkája a hadiárvák védelmében — különösen a nagy népréteg gyermekeinél — döntő jelentőségű lesz és lehet jövőjükre, ha a társadalom védőként áll oldaluk mellett és vezeti őket a boldogulásra. A hadiárvák közvédelmében a társadalom részvéte különösen azért nagy jelentőségű, mert állandó és egyéni őrködést teremt a hadiárva személyi és vagyoni viszonyai felett és elősegíti azt, hogy a hatóság a közös védelem révén minden hadiárvával egyénileg foglalkozhassék. Ezekre való tekintettel szükséges, hogy a társadalomnak a hadi árvák védelmébe való intézményes bevonására — a gyámügyi törvény keretein belül — lehetőség nyitassék. Az az intézmény, amellyel az a társadalmi védelem megvalósítható, az árvaszéki pártfogói intézmény, amelyet több törvényhatóság a saját kezdeményezéséből már eddig is gyakorlati eredménnyel léptetett életbe. Ez az intézmény azonban a gyámoknak sem jogait, sem kötelességeit, sem felelősségét nem érinti. Ennek az intézménynek az lesz a rendeltetése, hogy az árvaszéki pártfogó segítségére legyen a hadiárva gyámjának a hadiárva minden érdekének előmozdítása körül. Enekl-fogva a pártfogó feladata az, hogy a gyámmal karöltve, annak nemes törekvéseit elősegítse, feladatát megkönnyítse és mintegy versengve buzgólkodjék a hadiárva érdekében. A gyám tehát támogató és vele együtt működő társat lásson a pártfogóban, aki az ő munkáját könnyíti és vele együtt arra törekszik, hogy a hadiárva minél inkább boldogulhasson.

A rendelet értelmében a gyámügyi törvény kereteinek kibővítésével pártfogókká nők is kijelölhetők.

Erre a tisztségre alkalmas egyéneknek úgy férfiaknak mint nőknek összeírása és javaslása végett városi Árvaszékek a tanácsot megkeresvén, felhívjuk városunk hazafiasan érző közönségét, az egyesületeket és tisztí karokat külön elnökségük útján is, hogy mindazok, akikről bizvást feltehetjük, hogy a megbízásra önként vállalkoznak is, kézségüket szóval vagy írásban Percz Samu városi jogügyi tanácsosnál folyó évi április hó 12 ig szíveskedjenek bejelenteni.

A kijelölendő egyénekkal azután ismertetni fogjuk a pártfogás nagy jelentőségét, azokat az okokat, amelyek a hadiárvák különös védelmét, fokozottabb felügyeletét szükségessé teszi, továbbá azokat a kötelességeket, a melyek teljesítése a pártfogókra vár.

A nemzeti becsület kérdéseként áll előttünk a hadiárvák védelme.

A hazafias magyar társadalom minden erre hivatott tagjainak lelkes áldozatkészséggel kell tehát a nemes cél előre vitelére és megvalósítására törekednie, hogy a megtámadott állami létünk, vagyionunk, családi tűzhelyeink s az emberiség műveltségi és gazdasági legfőbb javainak védelmében hősi halált halt apák árvaságra jutott gyermekei ne érezzék magukat elhagyottaknak, ne legyenek esetleg gondatlan

gyámok elhanyagoltjai sem, hanem mint a magyar nemzet gyermekei, a hős apák büszke utódai, a társadalom gondoskodó támogatásában s pártfogásában részesítve, a tisztesség és becsületesség útján, erős nemzeti érzéssel. Os magyar erkölcsökben, a jövő Magyarország hasznos és munkás polgáiraivá növekedjenek.

Rimaszombat, 1916. évi márczius hó 28-án.

Dr. Kovács, polgármester.

Rimaszombat r. t. város polgármesterétől.

Hirdetmény.

2238—1916 eln. sz. — Tudomására hozom a város közönségének, hogy folyó hó 12 én megjelent a m. kir. **belügyminiszter urnak a gabona-, liszt- és hüvelyes fölös készleteknek a közigazgatási hatóság útján való feltárására és átvételére vonatkozó rendelete.** Ez az utolsó rendelet a legszigorubbán előírja a közigazgatási hatóságoknak, hogy **minden fölös készlet házról-házra, tanyáról-tanyára való járás útján kell felkutatni.** E czélból polgári requiráló bizottságok fogják bejárni a várost és tanyákat.

A bizottság kutatása folytán megtalált fölös készlet aztán nemcsak hogy ingyen elvétetik a tulajdonostól, hanem mint a vonatkozó rendelet ellen vétő, az illető **2 hónapig terjedő elzárás és 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel** is büntetve s a talált fölös készlet értéke kétszeresének megfelelő kártérítés fizetésére is kötelezve lesz.

Nehogy bárkire is ennek a legszigorubb végrehajtásra kiadott rendeletnek a nem ismerése vagy felületes elbirálásából a polgári tisztesség és magánvagyonot érintő súlyos következmények háruljanak, a hivatalos köteleességemet képező végrehajtás megkezdése, vagyis a requiráló és kutató bizottságok kiküldése előtt még egyszer felkérek és felszólítok mindenkit, hogy esetleg készletét mérje fel pontosan mindenki s állapítsa meg, hogy nincs e birtokában a **folyó évi augusztus 15-ig** szükséges rendeltetésű mennyiségű bármily csekély készlet fölöslege s ha ilyen volna, azt még a kutatás megkezdése előtt szolgáltatassa be a hatóságnak s azért még a szabályszerű térítést is meg fogja kapni!

Tájékoztatásul megjegyzem, hogy a megtervezhető mennyiség emberi élelemre napi 240 gramm, nehezebb testi munkával foglalkozóknak 300 gramm, őstermelőknek 400 gramm liszt, takarmányozásra egy lóra napi 2 kgramm, csikóra napi 1 kgramm zab, egy választott borjura 1 kgramm zab, malaczos kocza disznóra 1½ kgramm árpa, választott malaczra (3 hónap korig) ½ kgramm árpa, 3 hónapon felüli malaczra 1 kgramm árpa, hizó sertésre egy éven alul napi 2 kgramm, egy éven felülire 3 kgramm árpa, valamennyit **folyó évi aug. 15-ig számítva.**

Hangsúlyozom azt is, hogy akiknek hatósági liszt-jegyük van, azok semmi készletet sem tarthatnak otthon, mert ha ilyen volna, azt vagy beszolgáltatni, vagy a liszt-jegyet tartoznak visszaadni s ez esetben csak a fölös készlet szolgáltatandó be. Ma még a háztartásokban nem lévő személyek vagy munkások számításba nem vehetők, mert ha valakinek később olyan egyénről is kell gondoskodni, kire lisztje nincs, igazolt esetben hatósági liszt ellátást bármikor igényelhet.

Egyéb esetleg felmerülő vitás kérdésekben a polgármesteri hivatal bármikor készséggel ad felvilágosítást.

Rimaszombat város hazafias közönségétől pedig elvárom, hogy e nehéz időkben készséggel és belátással fog igyekezni a hatóságnak, talán az összes háborus teendők között ezen legfontosabb, de egyszersmind legnehezebb ténykedésében segítségére sietni azáltal, hogy e zaklatással és sok kellemetlenség okozással járó hivatalos szigort elkerülve, fölös készletét mindenki beszolgáltatja abban a tudatban, hogy akinek biztosítva van annyi, a mennyit a törvény megenged, annak megélhetése nincs veszélyben s hogy segít azokon, kiknek még a minimum sincs rendelkezésükre.

Rimaszombat, 1916. évi márczius hó 31 én.

Dr. Kovács, polgármester.

Hírek és vegyesek.

Bekonferálnám a tavaszt,

előszedném a palettám minden élénk színét s úgy szeretnék örülni a déli melegítő napnak, az íróasztalomon komolykodó kicsi ibolyának, a télikabát, a kályhafüstölés alkonyának s annak a sok mindennek, ami külön-külön mind kellemes valami s ami együttvéve a tavasznak csodaszép fogalmát jelenti.

Megírnám azt a sóhaj, amelyet a tavaszi szél kivált az érzéseket szerető lelkemből, talán vers is születne a rimeket régen nem író tollam nyomán, ha nem verne ki a hangulatomból, az ebédutáni nyugodt melázásomból a piacról fel-felzúgó zene, az indulásra kész katonák utolsó imája a béke világából.

Azután megcsendül a czintányér vidám hangja és ropogó induló nyomán mennek a zöldesszürke emberek sorban, egymásután a vasuti állomás felé, ahol még üresen ásitának fapados kocsik ajtajai, amelyek teli lesznek nemsokára étellel, tüzzel és sóhajjal teli emberekkel!

Csoda e, ha ez a katonavárosban megszóktott jelenség nem engedi morfondirozni a lelkem a tavasz melegségéről és ibolyás romantikájáról, hisz ide hallok hangokat, amelyek talán az élet utolsó örömet fejezik ki, hisz eszembe jut a háboru vibara, amely nem engedi lengedezni bennem a kikeletnek gyenge szellőjét...

Es elbusulok a háborun! Érzem, hogy minden érzés és minden gondolat ma az övé, minden szerelem és minden halál ez a két kaczagtatóan visszás, de gyakran összelelkező fogalom is, az ő szekerén halad, sir és győzedelmeskedik. — Megnyugszom benne, hogy az én gondolatom sem élhet másutt nyugodtan, mint ott, ahol százezrek és milliók más életet élnek mint mi és könnyebben halnak meg, mint a hogy mi megélünk!

Bekonferálnám a tavaszt a hangulatot szerető olvasóimnak, de nincs hangom, nincs tollam és nincs szavam hozzá! Inkább arról írok, hogy a második tavasz ébred vérell és halállal, harci zivatarral és a mi dicsőségünkkel! És ki tudja, vajjon utolsó tavasz e ez, amely így lát ibolyát, napot, életet?!

Elgondolkozom rajta és mellettem fekszik egy tarka czimképes német viczlap, amelyben tegnap este azt olvastam, hogy az ántánt úgy van a háboruval, mint az az ember, aki pénz nélkül ebédelt meg egy vendéglőben s most kénytelen — daczára annak, hogy jól van lakva — tovább enni az étlapot, mert különben kistül, hogy nincs pénze és kidobják a vendéglő fehér asztala mellől...

Minden reményem abban van, hogy a nagy étteremben, ahol az ántánt turpissága lejátszódik, akad egy a kulisszák mögé látó pinczér, aki kidobja és nem engedi tovább falatozni a haszontalan vendéget...

Ezt várom és ez jobban megmelegitené a lelkem, mint az utolsó márcziusi nap széllel verekedő napsugara... *Glin.*

A „Gömör-Kishont“ olvasóihoz!

A szerkesztőségnek tudomására jutott, hogy mivel egyes Gömörből régebben elszármazott vagy gömőri családokkal összeköttetésben álló egyének katonai előléptetése és kitüntetésére hírt nem közöltük, egyesek részéről neheztelések érnek bennünket. Annak kijelentése mellett, hogy mint a legrégebbi gömőri orgánus, kötelességünknek érezzük minden gömőri egyén érdemeiről megemlékezni, ez uton kérjük fel igen tisztelt olvasóinkat, hogy tekintettel arra, hogy a lapot szerkesztő fiatalabb generáció nem bírhat teljes áttekintést a gömőri családok világában, a jövőbeni harmónia érdekében sziveskedjenek minden gömőri egyén előléptetésének vagy kitüntetésének hírt a szerkesztőségnek tudomására hozni.

Főigazgatói látogatás. Mint értesültünk, tegnapelőtt este érkezett városunkba *Jurkovich Emília* a besztérczébányai kerület kir. főigazgatója, mint a közoktatási kormány képviselője a rimaszombati egyesült protest. főgimnáziumnál az állami felügyeletből kifolyó hivatalos látogatás elvégzésére. A főigazgató ur itteni tartózkodása alatt *Széman Endre* prelátusnak szivesen látott vendége.

Egyházmegyei hír. Sipeki *Balás* Lajos v. b. t. t. megyés püspök *Nagy* Ferencz subdiaconust mult hó 25-én a rozsnói papnevelő intézet házi kápolnájában diaconussá szentelte.

A miniszter köszönete. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *dr. Radvánszky György* cs. és kir. kamarás, sajtószárnyai nagybirtokosnak, a vármegyei élet tevékeny és jelentős tagjának, a sajtószárnyai állami elemi népiskola céljaira adományozott 1200 □ öl telkéért köszönetét nyilvánította.

Magas kitüntetés. *Kubinyi Gyula* vezérkari őrnagy, cs. és kir. kamarás, aki a háboru kezdete óta állandóan a harcstéren teljesített jelentős szolgálatot s a ki jelenleg az olasz fronton van, a *vaskoronarend III. osztályával* lett kitüntetve. A kitüntetés egy minden tekintetben érdemes embert ért, aki állásánál és családi összeköttetéseivel fogva a vármegyében is köztiszteletnek örvend.

Csendőrségi kinevezés. *Lőrincz Ignác* kassai csendőrőrnagy, *Kubinyi Ferencz* nyugalmazott vármegyei főügyész veje, az elmúlt hetekben csendőralezredessé lett kinevezve. E hír, eltekintve attól, hogy csendőrség tekintetében Gömörmege is *Lőrincz Ignác* vezető keze alá tartozik, azért is örömmel érdekel bennünket, mert a vármegye egyik legszámottevőbb családjának tagjáról van szó.

Kinevezés. *Dr. Sarlay Sámuel* belügyminiszteri fogalmazót, ajnácskői földbirtokost ő felsége a király segédtitkárrá nevezte ki.

Szerkesztőségünkben. *Meskó Barna* vármegyei árvaszéki jegyző, aki színes és ötletes tollalval gyakrabban telkereste lapunkat, jelen számtól kezdve belső munkatársunk lett.

Esküvő. Márczius hó 25-én, szombaton tartotta esküvőjét *dr. Markó János* rozsnói kir. közjegyző, aki rimaszombati közjegyzőjelölt korában városunk társadalmában kedvelt egyéniség volt, *Niki Edit* urleánnyal *Dobsinán, Nikl Gyula* városi főjegyző leányával. Az esküvőn *dr. Szontogh Sándor* budapesti ügyvéd és *Radványi István* szerepeltek tarukként s a polgári esketést *dr. Langhoffer László* polgármester végezte, aki színes szavakkal üdvözölte a fiatal párt. Az egyházi aktus, a dobsinai ág. ev. templomban folyt le s az oltárnál *Sztehló Gerő* besztérczébányai ev. lelkész eskette össze a jegyes párt s mondott klasszikusan szép beszédet. Az esküvőn a rokonság nagy számban vett részt, ott volt *Markó Árpád*, a völegény testvére is, aki a 34-ik gyalogezred századosa s a II. osztályu vaskereszt tulajdonosa.

Eljegyzés. *Türkinyák Béla* gör. kath. lelkész eljegyezte *Karafanda Pál* királyhegyaljai gör. kath. lelkész leányát: *Olgát*.

Tanári áthelyezés. A kultuszminiszter *Uherkovich Ágost* dobsinai polgári leányiskolai tanárt, az ottani polgári fiúiskolához helyezte át, helyébe pedig *Szentiványi Zsuzsanna* ruttkai polgári leányiskolai helyettes tanitónőt rendelte ki ideiglenes minőségben.

Kitüntetett honvédszázados. A király *Miklós* Aladárnak, a 10. honvédgyalogezredhez beosztott 5. honvédgyalogezredbeli századosnak, a ki nemrégén Nagyrőcze városhoz egy rokkantakat foglalkoztató ipartelep létesítése iránt nyújtott be ajánlatot s a ki Gömörből származik, az ellenséggel szemben tanusított vitéz magatartása elismerésül a hadidiszitményes 3. osztályu katonai érdemkeresztet adományozta.

Signum laudis egy gömőri századosnak. A király elrendelte, hogy az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismerésül *Pauks Villibald* 10. honvédgyalogezredbeli századosnak, *Pauks László* Coburg hercegi uradalmi főpénztáros, törvényhatósági bizottsági tag fiának a legfelső dicséret elismerése tudtul adassék.

Kitüntetések. *Tornallyay Dezső*, a 16. honvédgyalogezred tartalékos hadapródja, az ellenséggel szemben tanusított vitéz magatartása jutalmául a 2-ik osztályu vitézségi érmet kapta.

A doberdói fensikon küzdő *Kengyel Kálmán* zászlós, ki mint 16. honvéd a nagyváradi negyedik népfőlkelő gyalogezredbe van beosztva, a II. od osztályu ezüst vitézségi érmet kapta meg a napokban.

Hadnagyi kinevezés. A király *Wuffka* János 7-ik tábori tüzérezredbeli zászlóst, aki vitézségeért kitüntetésben is részesült, s ki az olasz fronton küzdött a hitszegő ellenséggel szemben, 1915. évi szeptember 1-ei ranggal hadnaggyá nevezte ki. A hadnagyi kinevezés hírére a rimaszombati társadalomban kedvelt szüleit a tisztelők nagy serege jókívánatokkal halmozta el.

Kitüntetések a 16-os honvédtiszti karban. A király a 16-ik besztérczébányai honvédgyalogezred tisztjei közül e héten a következőket tüntette ki az ellenséggel szemben tanusított vitéz magatartásuk elismerése jeléül *Császár Géza* főhadnaggyot és *Simon Gábor* tart. hadnaggyot a hadidiszitményes 3. osztályu katonai érdemkereszttel, *dr. Pogány Kálmán* népfőlkelő főhadnaggy az ezüst signum laudissal, *Berényi Béla* és *Boros Mór* tart. hadnaggyok a signum laudissal s megengedte, hogy *dr. Gööz Samu* tart. hadnaggy a 2. osztályu vaskeresztet elfogadhassa és viselhesse.

Signum laudis. A király a rozsnói származásu *Stepniczky* Ferencz csurgói kir. járásbíró, népfőlkelő főhadnaggyot a szerb és az orosz harcstéren szerzett érdemei elismerésül a signum laudissal tüntette ki.

Ezüst érdemkereszt. Az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismerésül a király az ezüst érdemkeresztet adományozta a vitézségi érem szalagján a következő népfőlkelő szakaszvezetőknek a II/16. népfőlkelő hadtápszázalójnál: *Radics Béla*, *Kopzella János*, *Kovács Lajos*, *Petik Róbert*, *Arany István*, *Márton István*, *Jakab Pál* és *Adám István*, valamint *Hochfelder Bernhárd*, *Mezei István*, *Hugyecz József* és *Sztrcho Boldizsár* népfőlkelő tizedeseknek.

Nyolcz gömőri vaskereszt tiszt fényképét közli márczius hó 26-iki számában az „Ország-Világ“ című képes hetilap. Báró *Hazai Samu*, *Barna Béla*, *Sáfrán Géza*, gróf *Andrássy Géza*, *Lakatos Béla*, *Tavassy Lajos*, *Hevessy Zoltán* és *Markó Árpád* mellét díszíti a fekete fehér szalag a sikerült fényképeken.

Vaskereszt egy gömőri századosnak. A gömörpanyiti származásu *Kovács Sándor*, a trencsényi 15-ik honvédgyalogezred századosa a második osztályu német vaskeresztellett kitüntette.

Katonai állatorvosi kinevezés. *Toperczer* Imre gömőri származásu tartalékos tüzemester, állatorvos gyakornok jelölt az 1-ső honvéd tábori ágyusezred kötelékében 1915. december 1-ei ranggal tartalékos állatorvos gyakornokká neveztetett ki. Egy pár nappal a kinevezésnek a Hivatalos Lapban való közzététele után ismét a kinevezések között olvashattuk *Toperczer* nevét, amennyiben 1916. jan. 1-ei ranggal tart. állatorvossá lett kinevezve.

Kitüntetések a 80-ik gyalogezredben. Az elmúlt héten a következő s a Rima szombatban állomásozó cs. és kir. 80. gyalogezredbeli tisztiek kitüntetéséről olvastunk a „Budapesti Közlöny“ben: *Kilar Adolf* százados a vaskorona-rend 3-ik osztályát kapta a hadiékiteménnyel. — *Kavalek Vilmos* tartalékos és *Somogyi Zsigmond* tényleges hadnaggy a signum laudissal lettek kitüntette.

Koronás ezüst érdemkereszt. Az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismerésül *Szopkó István* 16-ik honvédgyalogezredbeli őrmester a koronás ezüst érdemkeresztet kapta a vitézségi érem szalagján.

Vár a pokorági dombon. A rimaszombati határ felsőrésze mellett valóságos kis modern földsáncz erődítményt létesített a nálunk tartózkodó 80-ik gyalogezred. Ezt az erődítményt, a mely a pokorági legelő dombján van s Rimaszombatból a temető patak felől közelíthető meg, érdemes megtekinteni, mert fogalmunk lesz a mai lövészárkok és sánczerődítmények belső berendezéséről is. Az erődítmény távolról nem látható, ha közelébe érünk, előtte drótakadályokat és egyéb fortélyos műveket látunk. A sánczművek mintegy másfél méter mélyek és nagyjában köralakban húzódnak, úgyhogy biztosítják a patakhoz is a lejárást. A lövészárkok lövésekkel, megfigyelő helyekkel, tővel ellátott földözékekkel stb. föl van szerelve s megtekintése érdekes a szemlélőre.

Halálozások. Özv. Szomor Károlyné szül. Kőczyán Anna 48 as honvédőrnagy özvegye márczius hó 26 án életének 86 ik évében rövid szenvedés után Betlérben elhunyt. — Temetése 29 én délután 4 órakor volt a róm. kath. egyház szertartása szerint a betléri temetőben. — Halálát leányai: özv. Gaján Viktorné, özv. Henyney Kálmánné, Korény Gyuláné, Márkus Dénesné; menyje: özv. itj. Szomor Károlyné, újból férjhez Terray Gyuláné; Korény Gyula, Márkus Dénes és 23 unokája, 22 dédunokája gyászolja.

Mélységes fájdalom érte Fodor Jenő vármegyei gazdasági egyesületi titkárt, lapunknak közgazdasági munkatársát és egész családját márczius hó 30 án, amikor kilencz esztendő leánykájuk: Fodor Klárka rövid szenvedés után meghalt. Az életnek mosolygó tavaszán kihült gyermeki szív a szerető szülőket és rokonságot fájdalmas gyászszal sujtotta, amelyben részvéttel osztozott Rimaszombat város intelligens társadalma, mely e hó 1 én délután két órakor kísérte utolsó útjára a hirtelen elhalt kis leányt.

A sajródei evang. egyháznak gyásza van, lelkésze: Kocsek János, a ki 55 éven át gondozta a reája bizottak lelki üdvét, márczius hó 19-én meghalt élete 84 ik évében. A pátriarkai kort elért agg lelkész csak nemrég ment nyugdíjba, de addig is, míg új lelkészt választottak volna a sajródeiek, ő vezette az egyház ügyeit. — Temetése e hó 22 én délelőtt ment végbe. Az egyházi szertartást Stempel Lajos betléri lelkész végezte Vrablicza Béla oláhpatiki lelkész segédletével.

Elhunyt csecsemő. Szentmiklóssy László rendőrcapitányt és családját súlyos és fájdalmas veszteség érte, kis leányuk: Margitka 3 napos korában e hó 28 án reggel meghalt. A kis csecsemőt e hó 29 én, szerdán délután temették el nagy és igaz részvét mellett.

Kitüntetés halál után. A hivatalos lap szerdai száma közli, hogy a király dr. Juhász Jánosnak, a háborui járványban elhalt 5. gyalogezredbeli ezredorvosnak az ellenség előtt tanúsított kitünő és önfeláldozó szolgálata elismerésül a Ferencz József rend lovagkeresztjét a katonai érdemkereszt szalagján adományozta.

Hazahozták a harcztérről. Dr. Brambring Imre rozsnyói ügyvéd, tartalékos hadnagy és századparancsnok, a hadiékítményes katonai érdemkereszt tulajdonosa, még 1914. deczemberében hősi halált halt Galicziában. Holttestét családja hazahozatta Adonyba, ahol a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

Signum laudis. Kemény (Kohn) Dezső 25-ik gyalogezredbeli tartalékos főhadnagy az ellenséggel szemben kitünő szolgálataért a signum laudist kapta.

Közigazgatási bizottsági ülés. A vármegyei közigazgatási bizottság e hó 10 én, hétfőn délelőtt 10 órakor tartja rendes áprilisi havi ülését.

Kis ezüst vitézségi érem a 16-os honvédeknek. A következő 16 ik honvéd gyalogezredbeli zászlósok lettek a kis ezüst vitézségi éremmel kitüntetve: Midlo Antal és Maróthy Kornél. Ezekon kívül: Dreischoch Mihály, Tóth László és Stróbl László hadapródok, Szomorád Andor törzsőrmester, Hacs István, Lőrincz Antal, Szabó István, Ambrus János és Krizsó György őrmesterek, Betyina Mihály, Biber József, Czíkora József, Dudás Mihály, Fülöp István, Gorta András, Hoffmann Gyula, Lisányi Ignác, Lantos András, Mészáros Lukács, Pap József, Simkovich Rezső, Tóth István és Tóth István (bugya) szakaszvezetők; Heisz Fános, Misurák István, Styevkó Márton, Golján Péter, Várady Sándor, Csabán András, Nagy Béla, Ubrankovics József, Tamás Lajos, Kollár János, Stubnik József, Uram János, Oravecz András, Bene József, Csonka József, Sirkó József és Márkus József tizedesek; Furucz Lajos, Kökény Béla, Hrabovszky Pál, Knap János, Gergely Kiss Balázs, Meszjár Pál, Szakál András, Sziman Antal, Varga István, Vrabovszky József és Vitéz Sándor ővezetők; Antal András, Bibiák János, Buducsky János, Csonka Mihály, Erdélyi Mihály, Frecska János, Habony Gábor, Hiva István, Hoskó István, Kovács József, Kovács János, Kosut Péter, Koren Pál,

Kviátok Lajos, Nagy József, Ruszov Sándor, Szlatnicsán János, Sándor János, Schwandtner Antal, Tkacsik József, Thot István és Tornyo János honvédek kapták meg e kitüntetést. Ezen tekintélyes névsor több gömöri származású honvéd nevé is tartalmazza.

Elhalasztott igazgatósági ülés. A rimaszombati kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatóságának márczius hó 25-ik napjára hirdetett ülése, a megjelent tagok gyér száma miatt, nem volt megtartható. — Az újabban összehívott ülés április hó 4-ik napján d. u. 6 órakor lesz megtartva, tekintet nélkül a megjelent tagok számára.

Oláh Gyula családjának. Szoyka Pál rimaszombati kereskedő, a ki mint tűzér szakaszvezető az északi harcztéren küzd, 5 koronát küldött szerkesztőségünk címére az elhunyt cigányprimás családjának segélyezésére. — A küldött összeget köszönettel nyugtázzuk s rendeltetési helyére fogjuk juttatni.

Halál fadöntés közben. Likér község határában az erdőben fadöntéssel foglalkoztak Stromkó Pál és Minács Pál, miközben a fa Stromkó Mihályra esett és agyonütötte. Ezen gondatlanság miatt a törvényszék márczius hó 31-én vonta felelősségre mindkettőt s dr. Mészáros István vádbeszéde után 8—8 napi fogházra ítélte őket, a büntetés végrehajtását azonban 3 évre felfüggesztette.

Közgyűlés. A rimaszombati általános temetkező egyesület márczius hó 26 án tartotta meg évi rendes közgyűlését a városháza nagytermében Szabó József m. elnökle alatt. A közgyűlésen a tagok szép számmal jelentek meg. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének bemutatása után felolvastatt a választmány évi jelentése, mely megemlékezik a K. Szabó József és Lévy István tagok elhunytáról, majd áttér az egyesület az irányu munkálkodásának ismertetésére, melyet az alapszabályok módosítása tárgyában kifejtett. Ezt a módosítást az a körülmény idézte elő, hogy az egyesület pénzügyi helyzete most már kívánatosá tette azt, hogy a befizetett összegeket is, a temetési járulékot is emelje fel az egyesület. — Az erre nézve tett javaslatokat a múlt év októberében tartott rendkívüli közgyűlés elfogadta s az így módosítandó alapszabály most van megerősítés végett a felsőbb fórumon. Az egyesület az elmúlt évben saját vagyonából 17000 kor. hadikölcsönt s így az 1914. évvel együtt immár 20000 koronát jegyzett. — Az évi bevétel volt 23880 kor. 93 fill. Pénztári maradvány 410 K 56 fill. A vagyon tisztán 32213 K 67 fillért tesz ki. A pénztárat id. Rónay Gyula pénztáros kezelte példás pontossággal, melynek elismerésével a közgyűlés nem is maradt adós. — Az egyesületi elnöki állás megüresedvén, a közgyűlés erre Szabó József m. eddigi alelnököt, ennek helyébe alelnökké pedig Rébely Károlyt választotta meg nagy lelkesedéssel. Végül Vary János indítványára a közgyűlés elismerését fejezte ki az egész tisztikarnak a hű munkásságért, melyet az elmúlt év folyamán az kifejtett.

Képviselőválasztók összeírása. A városunk területére vonatkozó képviselőválasztók 1916. évre érvényes névjegyzékét e hó 23 án igazította ki a központi választmány által kiküldött bizottság, melynek elnöke: dr. Institoris Endre, helyettes elnöke Geduly Géza, tagjai Kohut Lajos és Angyal István voltak. A bizottság 229 új választót vett fel a névjegyzékbe, 67 et kihagyott úgy, hogy a bizottság által összeállított tervezet szerint, amely még közszemlére lesz kitéve s esetleges felszólalások után a központi választmány által véglegesen megállapítva, Rimaszombat város területén a képviselőválasztók száma 928.

A putnoki polgári iskola létesítése. Illetékes helyről azt az értesítést kapjuk, hogy a putnoki polgári iskola létesítése a legkomolyabb megvalósulás stádiumában van. A község képviselőtestülete elhatározta még a múlt év őszén, hogy állami alapon egy polgári fiú és leányiskola szervezését kéri s ehhez minden anyagi támogatását biztosítja. A határozat a legközelebbi vármegyei közgyűlés jóváhagyása alá kerül. Hír szerint az iskola megnyitásának ideje 1916. évi szeptember hó elseje, amikor is az iskolaépület felépítéseig ideiglenes elhelyezés mellett a két alsó osztályban fog a tanítás megkezdődni. — Az új polgári iskola minden esetre

hatalmas kulturtényező lesz a máskülönbben is haladó és fejlődő nagyközségben.

Megbüntetett tolvaj. Ez év január hó 15 én Cselinszky Paulin, lopott kulcs segítségével bement Bikké Istvánné rimaszombati lakásába s onnan 98 korona pénzt ellopott. A tolvajt emiatt dr. Mészáros István kir. főügyész-helyettes vádbeszéde után 1 havi fogházra ítélte el a rimaszombati kir. törvényszék márczius hó 30-iki főtárgyalásán. Az ellopott pénz megkerült.

Pályázat irnoki állásra. A tornaljai kir. járásbírósnál betöltésre váró és szabályszerű illetményekkel egybekötött irnoki állásra a rimaszombati kir. törvényszék elnöke pályázatot hirdet. A pályázat határideje 4 hét. Az állás elnyerésére szükséges minősítés kellékeit az 1911. évi 43600. I. M. számú rendelet 20. § a állapítja meg. Az állásra csak olyan pályázó tarthat számot, aki az igazságügyi kezelői és a telekkönyvi vizsgát letette és amennyiben közszolgálatban nem áll: közhatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy a kért állásra egészség szempontjából alkalmas.

A képviselőválasztók irás-olvasás vizsgáján, melynek elnöke dr. Kovács László polgármester, tagjai Vary János és Angyal István voltak, hárman jelentkeztek és mind a három jelentkezőt képesítette a bizottság.

Pályázat szülésznői állásra. Csoltó községben elhalálozás folytán megüresedett szülésznői állás betöltésére, a község előjárósága pályázatot hirdet. Kérvények e hó 18-ig adandók be a gömörpanyiti körjegyzőhöz, a választás 20-án lesz a községházán.

Tűzgömb Rimaszombat fölött. A múlt hét egyik estéjén lapunk egyik belső munkatársa érdekes égi tümenényt látott a város közepe fölött. Északkeleti irányból délnyugat felé suhanó jókora tűzgömböt látott, a mely a függőleges irányhoz meglehetősen közel valahol a város határában csaphatott le; egyideig fénylő vonal jelezte az útját, azután eltűnt a házak mögött szem elől. Bizonyára hullócsillag: meteor lehetett.

Bevonulás a himlőjárványos vidékről. Rimakokova, Forgáchfalva és Ujantal falváról az ott uralkodó valódi himlőjárvány miatt a katonai bevonulások elhalasztattak, sőt a népfőlkelői szemlék sem tartattak meg annak idején. Az alispán a kassai katonai parancsnokság távirati megkeresése alapján most elrendelte, hogy azok a besorozott népfőlkelők, akik a himlőjárvány miatt eddig be nem vonultak — ha csak névszerint felmentve nincsenek — április hó 3-án az igazolványi lapjukon feltüntetett helyre bevonulni tartoznak.

Azon népfőlkelők, akik a deczemberi második pótszemlérel elmaradtak, illetve azon 42—50 éves népfőlkelők, akik ugyancsak a járvány miatt felülvizsgálva nem lettek, a megvizsgálás és felülvizsgálás tekintetében teendő intézkedésig tartózkodási helyükön megmaradhatnak.

Pénzt és élelmiszert lopott. A rimaszombati kir. törvényszék márczius hó 29 én ítélkezett Droppa Dánielné felett, aki a múlt év május havában Mácza Antalné kőaljai lakosnak a pénzes szekrényéből, egy lopott kulcs segítségével 31 koronát s azonkívül tüzletéből mintegy 60 kilogramm kenyérlisztet, 18 drb. mosószappant, egy fél kiló kockacukrot, 2 kiló hagymát és 3 kiló zsirt lopott. A lopott lisztet Megy Sándorné és Dusza Józsefnének adta el. A törvényszék dr. Mészáros István kir. főügyész-helyettes vádbeszéde következtében Droppánét 1 havi fogházra, az orgazdákat pedig 8—8 napi fogházra ítélte.

A kinek sertés-húsrá fájt a foga. A rimaszombati kir. törvényszék Kolbay Sándor törvényszéki elnök elnökle alatt márczius hó 24 én tárgyalta Berki Ferencz bűnügyét, aki Rimakokován január hó 14 én este Kozsár Jenő padlására a bezárt kamara ablakának betörése után fölmászott s onnan 268 korona értékű sertés húst ellopott. A betöréses lopás alatt Czibulya János az ablak alatt állott őrt, s így őt is felelősségre vonta a bíróság, mely dr. Mészáros István kir. főügyész-helyettes vádbeszéde után Berki Ferenczet 7 hónapi börtönrre és Czibulya Jánost 2 havi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

Az Előre-honvédek gorlicei dicsősége képen és írásban. A miskolci 10-ik honvédgyalogezred a gorlicei előnyomulás emlékére az Athenaeumnál művészi kivitelű emléklapot készíttetett. A képen fent a 39-ik honvédhadosztálynak az előnyomulás ideje alatt volt parancsnoka, Hadfy Imre altábornagy van megörökítve. Lent a hogy rohamra megy a hadosztály kötelékébe tartozó négy honvédezred, a kassai 9 esek, a miskolci 10 esek, a munkácsi 11 esek és a besztercebányai 16 osok, amelyben igen sok gömőri fiu küzd a hazáért. Majd a Hadfy alakja köré egy tölgyfakoszorút fonnak a hadosztály kötelékébe tartozó 15-ös huszárok, honvéd árkászok, 3-as honvédek, tábori tűzerek és a 15-ös tábori taraczkézred tűzérei. Minden tölgyfalevélre Gorlicétől Breszt Litovszkig egy egy hivatalos ütközetnap van felírva a helység nevével és a dátummal együtt. A tölgyfakoszoruba Sassy Csaba, a „Miskolci Estilap“ felelős szerkesztője, a kiválóan talentumos költő „Előre!“ címmel írt lelkes, fanatizáló verset.

A 39 dik honvéd hadosztálynak „Előre!“ hadosztály a neve. Volt parancsnoka, Hadfy altábornagy a mult év őszén magasabb parancsnokságot kapott és megvált a hadosztálytól, melynek új parancsnoka most gyarmatai Dáni Balázs vezérőrnagy. A hadosztály azonban most a Strypar partján új parancsnoka alatt is hű maradt jelszavához, az „Előre!“ hez és áttörhetetlen sziklafalként tartja a legexponáltabb frontot. A kép tiszta jövedelmét katonai jótékony célra fordítják. A kép alatt az előnyomulásban részt vett hadosztályparancsnok, dandárparancsnokok és ezredparancsnokok névalírásának facsimiléje van. A képet Kövér Gyula festőművész, a 10. honvédgyalogezred zászlósa festette.

Vásár változás. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy Gömör és Kishont-vármegye területéhez tartozó Roz-nyó rendezett tanácsú városban a folyó évi június hó 6 ikára eső országos vásárt ez évben kivételesen május hó 2-ikán tartásuk meg.

Az Apolló mozgófényképszínházban az elmúlt szombaton és vasárnap is szép közönség gyönyörködött a kinematográfia remekeiben. Szerdán Psylander ismert játéka vonzott szépszámú és illusztris publikumot.

CSARNOK.

Te rongyos ember!

Te rongyos ember, mért borulsz a porba?

A kétségbeesés tört meg talán?

Ej no! Kelj föl s emeld fejed magasra,

Hogy átvergődj az élet száz baján!

Jajgatsz, hogy nincs ruhád, cipőd, amikkel

Beburkolhatnád vézna testedet?

Nézd! Ott a fényes boltok belsejében

A kívánt tárgyakat fölleheted!

De csitt! Jobb, ha keresztet vetsz magadra;

Úgyis lopnak, rabolnak elegend!

Pedig naphosszat, úri kényelemben,

Ott nyújtózkodnak a kereveten.

Aztán az uzsorás, ki jóllakottan

Estig az árúk közt manipulál,

Imádkozik tán? Dehogy! Harpagonként

Az áremeléseken spekulál!

Te rongyos ember! Nincs fád? Nincs szened sem?

Veléd fáznak az apró csemeték,

E koldusjelöltek? Nézd, ott az erdő!

Van ott fa és van rözse is elég!

Nem adnak? Oh, sírd akkor a fülükbe:

Ember vagyok, meg én se fagyhatok!

Tinektek sok van, több is az elégnél,

A fölösleget — kérlek — adjatok!

Kenyered sincs? S rongyokba burkolt nődet

Beteg vacskán meg sem kínálhatod?

Menj! keresd föl az élelmiszerekkel

Gazdagon megrakott sok csarnokot!

Hová mindent szállíthatnak manapság

A szép szóval megejtett termelők,

Hogy vármegyénk székhelyének piacán

Mihez se juthassanak a vevők.

Kérd őket, hogy adjanak egy darabkát

A sok jóból, mert éhes a család!

Vagy vedd meg azt, aki a nyomorgónak

Még egy falat alamizsnát sem ad!

De gyáva vagy, úgy e, te rongyos ember?

Gyáva, mint én, ki veled szenvedek.

Jer hát, hogy félig már kihült szívemre

Legalább téged hadd öleljelek!

Aztán fuss haza fázó gyermekidhez,

Szívem melegét ojtsd szívükbe át!

... Boruljatok le összetett kezekkel

S mondjatok halkán — egy rövid imát.

Vagy ha az *inség* fojtogat kezével,

Haljunk meg inkább némán csendesen...

De bűn útjára még se tévelyedjünk,

Hogy folt ne essék a *becsületen!*

Mert a szegénynek egyéb kincse sincsen,

Ha ezt elveszté, — minden elveszett!

Az uzsorások, lelketlen üzerek

Lopnak helyettük úgyis eleget! *Paal Gyula.*

Nyeznám . . .

Forró júliusi nap. Pestre készülök, mert ott vár a feleségem. Jön a vonat. Beszállok. Nézem a fülkéket. Az első: üres. Itt nincs senki, gondolom magamban. A másodikban sincs senki. A harmadikból zaj, lármá, hangos kacaj hallik: mi krumpliból csináltuk a sajtot, hahaha... sok vizet öntöttünk hozzá... Aha, itt hadiszállítók tanyáznak. Unsrige Leute. Gyertünk tovább. A negyedik üres. Következik egy fél fülke. Benézek, mert tudni akarom, kivel utazom. S egyáltalán, mindent aprólékosan megvizsgállok. A fél fülke nem üres. Kettőn vannak benn, azaz egy páran. A nő ott hűsül közvetlenül a nyitott, szellős ablak mellett; a férfi meg közvetlenül a nő mellett szorong. Gyánus... Mért szorong ez a pár? Miért vannak ezek itt a fél fülkében, mikor van üres egész fülke is? Egyáltalán, miért szorong valaki, ha nem muszáj? Furcsa, nagyon furcsa. Ebben van valami szokatlan... valami talányszerű.

De megálljunk. Ha jól meggondolom, utazhatnék most kényelmesen. Letekhetnék, aludhatnék, lábaimat keresztbe rakhatnám, borkolhatnék, nem zavarna senki. De viszont ha jobban meggondolom, megháryóm vetem magamban, arra az igazságra jutok, hogy egy dolog van, amitől irtózom, amit szívem legmélyéből őszintén utálok, s ez a magány. A magány bosszant, őrjít, ránehezedik idegeimre, buta embert csinál belőlem. Nem, nem, — én a társas életet szeretem.

Föltűnés nélkül bár, de azért belépek. Persze a fél fülkébe. Meg kell még jegyezni, hogy egyik utitársam — az ur — háttal van felém. Most, hogy bent vagyok, hirtelen megfordul és néz, néz, néz. Ugy kell lenni, hogy engem néz. Én különben nem látom mindezt, mert nem nézek oda. Szeme éget, szive vág, mondhatnám rug. A homlokán, a szemöldöke között a bőr ráncokba fut. (Ejnye, hát van még bőr?) Én nem nézek oda, engem ilyen csekélységek nem zavarnak, nem érdekelnek. Engem a háló érdekel, hát azt nézem. Oda fektetem a kalapomat, valódi panama, (négy forint hetven, kapható minden jobb rőfös üzletben), de hozzá teszem, tisztességes panama. Én különben sem panamázom. Tehát leteszem. A botomat is oda fektetem. Gondolkozva, szépen, lassan. Uriasan, unottan. Mert abban van az uriaság. Minden valódi ur unott. Ebből következik: ki ur akar lenni, az legyen elsősorban unott. Csak semmi kapkodás, semmi hurdi-burdi, a többi magától megy.

Nem nézek oda, tehát nem látom, hogy az ur már nem néz. Most elfordulok a hálótól, (unottan persze, mert ez a fő), ásitok egyet és tenyeremmel veregetem nyitott szájüregemet, majd fölrántom kissé nadrágomat (új vasalás) és lassan leereszkedem, azaz leülök. De még nem vagyok készen. Még kinyujtom a lábam, majd keresztbe rakom egymáson, a hajamat végig simitom, a nyakkendőmön igazítok egyet és halkán fölsóhajtok, illetve mélyet lélekzem.

Hiába, sehogy sem tudom megszokni a magányt.

Utitársaim összenéznek. (A viláért sem néznék rájuk.) A nézésükben van valami... A lány azt sugja halkán (nem nekem), nyomaték kal, minden szótágot külön ropogtatva:

— Unverschämt!...

Ez németül van, hát nem értem. A szomszédom érti, mert kezd fészkelődni, mozogni, nem találja a helyét. Pedig hely, az van itt

bőven. Igazán nem értem. Felém felém szur szemével, majd a hölgyre néz, ingatja a fejét, miközben szemével a hölgy szeméinek nemzetközi nyelven botránnyosan bájos dolgokat mesél rólam.

Furcsa, nagyon, nagyon furcsa.

Én nem látok, nem hallok semmit, nem érdekel semmi, tehát behunyom a szemem és ábrándozom. Persze a feleségemről, ki a nyugatin vár rám. Jó az, ha az embernek felesége van. Lám, ha most legény ember vagyok, a kutya se várakozna rám.

Csend. Csak a vonat folytonos dübörgése, zakatolása hallatszik. — Ablakunk nyitva, ajtó nyitva, a folyosó összes ablakai nyitva. Hűs szellő nyaldossa arcomat, nyakamat. Így tűrhetőbb a rettenetes forróság.

— Jani, ez nem tud németül. — Csicsergi halkán a leány németül.

Jani ismét rám függeszti szemeit és újból megvizsgál. Felülről lefelé, alulról fölfelé. A cipőmet nézi. Azt nézheted, Jani — gondolom magamban. Szép, elegáns, sárga, hegyes, könnyű cipő. Talpa vékony, varrott. Nem hadiczipő ez, Jani. Nadrág, mellény, kabát, gallér, mind rendben. Haj: gondozott. Tehát néz, vizsgál. Mindent aprólékosan megvizsgál. Én nem látom, mert nem nézek oda.

Végre a lányhoz fordul:

— Ez tud németül. — Mondja kedvetlenül németül.

A leány: Nein, er versteht nicht.

Jani: Tud.

Ejnye, mi fene dolog ez? Tud, nem tud; tud, nem tud. Mi köze valakinek az én nyelvtudományomhoz? S egyáltalán miéle haszon háramlik abból — hogy tudok e németül vagy se — boldogtalan utitársaimra?

Kis fejtörés után aztán rájövök a dolog nyitjára.

Janinak fontos, életbevágó közleni valója van, amit most nem tehet meg, mert jelenlétem ebben akadályozza. (Világos, hogy nem muszáj mindent tudnom.) Volna ugyan egy eset, amikor szive szándéka teljesülhetne, ha én tudniillik nem értenék németül, mert akkor ezen a nyelven lehetne csevegni. Dehát bizonyos e, hogy nem értek?

Alkalmasint ez a kérdés foglalkoztatja a kedélyeket. (Hogy magyarul tudok, az bizonyosnak látszik).

Nekem van egy gyenge oldalam s ez: ahol és akivel csak lehet: jót gyakorolok. Különösen, ha ezt olcsón tehetem, azaz, ha ez pénzembe nem kerül. Elvégre, így veszíteni nem veszíthetek semmit, mert nem is kockázhatok semmit, marad tehát a másik eshetőség.

De, hogy jót tehezzünk, ahhoz mindig egy alkalmas formát kell találnunk, hogy a jótett valóban az legyen, nehogy ellenkező hatást érijünk el vele. Szerencsére nem kell sokáig tételődnöm. — Jani szivart dug a szájába és utánna mohón tapogatja zsebeit. Világos, hogy gyufát keres. De nem talál. Bizonyos hogy tőlem fog kérni. Igazam van. Hozzám fordul és udvariasan gyufát kér. Németül persze.

Én kész vagyok a tervemmel. Tudom mit csinállok.

— Nyeznám, — Mondom bizonyos melancholiával.

Jani meglepődik, kimereszti szemét, egy pillanatig zavartan áll és bámul. Persze rám bámul. Látszik rajta, hogy ilyesmit nem várt. Lassan aztán magához tér.

— Tűzet kérek! — Mondja most kissé fagyosan, de ezuttal már magyarul.

Vállat vonok, mint olyan, ki békét akar és folyton háborgatják.

— Nyeznám. — Ismétlem némi bosszúsággal, de következetesen.

Jani gögösen végignéz, (talán szégyenli, hogy az imént oly jó véleménynyel volt rólam, tudniillik, hogy a német nyelv tudást is föltételezte bennem,) elfordul, kivesz zsebéből egy öngyújtót, rágyújt, szippant egyet-kettőt, leül és fagyos hanglejtéssel, ellentmondást nem tűrő hangon jelenti ki, hogy:

— Ez egy buta tót!

Nem épen bizelgő kijelentés, nem is szolgáltam rá, bosszant is egy kissé, de elvégre, ha nem tudok magyarul, hát nem is értem. Eh, fátyolt a multra! Marad a jótett jutalma: a jótett elkövetése felett érzett meglegedés. Bol-

Közgazdaság.

A vértetű és irtása.

A földmivvelésügyi m. királyi miniszter rendelete alapján a vértetű kötelező irtását szigorú büntetés terhe alatt újból elrendelte és utasította a közigazgatási hatóságokat, hogy ezen kötelező irtás lelkiismeretes keresztülvitelét saját hatáskörükben a legszigorúbban ellenőrizzék.

Hasznos szolgálatot véltünk teljesíteni azzal, hogy röviden ismertetjük magát a vértetűt s az ellene alkalmazandó védekezési módokat.

Gyümölcsfáinkon, különösen az almafán, az ágakon, faderékon igen sokszor feltűnik az a fehérszínű, pelyhes levonat, ami a vértetű telepet alkotja. Ezen fehérszínű, nemezszerű bevonat alatt ugyanis nagyszámu, barnaszínű testeket találunk, amelyeknek kiizzadt váladéka szilárdul meg a levegőn ezüstszerű pehelyé. Ha a vértetűket újjaink között szétnyomjuk, testükből vérvörös nedv szívárog ki, amely folyadéknedv vérszínétől nyerték a tetvek a „vértetű” elnevezést. Kiszámu fellépésük a fiatalabb ágain csak kisebb dudorodást és torzulást idéz elő, ha azonban nagyobb számmal lepik el a fa erősebb ágait, repedések, sebek, majd forradások jelzik megtelepedésük helyeit.

A sebek, különösen, ha nagyobb terjedelműek, folytonosan mélyebbek és mélyebbek lesznek, leginkább az olyan fákön, amelyek sebeiben igen sok a vértetű.

A vértetűek irtása oly módon történik, hogy a fákön lévő sebeket, repedéseket tavasszal alaposan kitisztítjuk és ezután jól bekátrányozzuk. A fák koronájában kitelelt vértetűket márciusban, legkésőbbben április első felében, 15—20% os gyümölcsfa-karbolineummal (100 liter lágy (eső) vízre 15—20 kgr. gyümölcsfa-karbolineumot adva) vagy szappanos emulziós oldattal, (1 rész emulzióra 12—15 rész vizet számítva) bőségesen megpermetezzük.

Igen gyakori az az eset, hogy a fák gyökerei erősen vértetűsek. Az ilyen fák gyökereit tavasszal ki kell bontani és a gyökereken lévő vértetűket 8—10% os gyümölcsfa karbolineummal vagy 4—5% os dohányluggal (thana-ton-oldat) kell jól meglocsolni és ha van kéznél dohánypor, azt is ajánlatos jó bőven szórni a gyökerekre. A locsolás után aztán újból vissza kell helyezni a fa gyökereire a kiásott földet.

A vértetűek igen jó terjesztője a szél, védelmiül a kátrányt is használják. A fák kátrányozására ugy a kőszén-, mint a faszénkátrány igen jól felhasználható, azonban azt kb. 3/4—1 óráig lassan melegíteni kell, egyrészt, hogy keletkező legyen, másrészt pedig, hogy a főzéssel a benne lévő kátrékony s a fákra mérgezőleg ható anyagok eltávolodjanak. Ajánlatos az ily módon felmelegített kátrányhoz finomra törött és jól átszítált oltatlan mézport is keverni, hogy a kátrány jobban megmaradjon a fán és pedig kb. 4 kg. kátrányra 1—1 1/2 kg. mézport számítva. Az ily módon elkészített kátrányt azután, ha az már kellő módon lehült, vékonyra rá kell kenni a fák sebeiére és repedéseire, ugy azonban, hogy az ne csak magát a sebet borítsa be, hanem kb. ujjnyi vastagságban a seb körüli egészséges részre is kiterjedjen. A kátrány kenését legajánlatosabb meszelővel, vagy nagyobb ecsettel végezteni.

Ezen utmutatás befejezéseül közöljük, hogy mindazon az esetekben, valahányszor gyanu vagy kétség merülne föl arra nézve, hogy vajjon csakugyan vértetűről van-e szó, vagy ha az irtáskor merülne föl valamelyes aggodalom, a m. kir. *Rovartani Állomáshoz* (Budapest, II. Kötébebel Pál-u. 1.) kell felvilágosításért fordulni.

(h. g.)

Lefoglalják a széna és szalmakészleteket. A m. kir. földmivvelésügyi miniszter a hadsereg széna- és szalmaszükségletének hathatósabb biztosítása végett elrendelte, hogy oly széna és szalmakészletek, amelyek az országból leendő kiszállításra vannak számvá, a hadszolgálati törvény alapján igénybevétnének. Ehez képest, ha valamely közigazgatási hatóságnak tudomására jutna, hogy bárki szénát és szalmát az országból kiszállítani szándékozik, a kiszállítást mindenképpen akadályozza

doggá tettem két embert, mert visszaadtam önmagának. Most már cseveghetnek akár magyarul, akár németül. Hogy én értem e beszédjüket vagy sem, az nem számít. Fő, hogy ők azt higgyék: nem. S ez nekik elég. Megvallom: nekem is. Szóval, maradhatósan boldogok vagyunk mindnyájan.

A lány pláne repes örömeiben. Azt csicsergi: — Hisz akkor süret!

Jani hálásan pislant rá ezért az őszinte és sokatmondó, de nyilván elhamarkodott kijelentésért, mert a leány elpirul, szeméit szégyellősen lelesüti. Jani a kezecskék után kutat. — Velem persze nem törődik már a kutya se.

Fölhasználom hát az alkalmat és vizsgálom embereimet. A fiu: fiu, nadrágot hord punktum. A leány: még ugyszólván babakorban van. Kerek arcú, ler haj, nyugtalan, folyton mozgó szem, cseresnyés, zamatos ajk. (Ah, Janinak jó izlése van.) Az egész test szüntelen izeg, mozog, kelletli magát. Jani kezd bomolni. Halálom szenvedélyes, lázas lehegését. (Bár nem értek sem németül, sem magyarul.) Jani végkép megbomlik. Két tenyerébe fogja a lány állacs káját, arcát. Összecsucoritja a hamvas, haramatos ajakát. Fejével vadul, lázasan közeledik hozzá... Halk kunczogás, erőtlén ellenkezés... Istenem... Istenem, mi lesz?... Mellkasom tágul... mellényem szakad... Egymásba mélyedő szemek... Sövérgő, szomjas ajkak végkép közelednek egymáshoz... Összeszoritom az öklöm. Pokoli kinokat állók ki perczek alatt... Na most!... Na most!

A leány részéről, egy utolsó, erőtlén, reménytelen, megadó ellenkezés: rám int szemével...

A férfikezek fáradtan lehullanak, a gazdájuk halkán, mélyen sóhajt. Vége.

Rettenetes! Ordítani szeretnék dühömben! Felpofozni, arczába röhögni gunyosan, megvetően: hát férfi vagy te, ki pattanásig feszítet a hurt, ki végsőkéig izgatod a vágyat, hogy a teljesülés pillanatában képzelt ellenállás miatt összehullj és energiád egy nevetséges sóhajba fuljon!... Ah, kételtű békavér, nem érdemes rád szót vesztegetni!...

*

A vonat közeledik végcélomhoz: azaz a feleségemhez, ki a nyugatin várakozik rám. — Bámulok ki az ablakon. Rohanó fák, táviró oszlopok, füstölő, felhőket karczó gyárkérmények, ordító reklám plakátok. Nincs többé hűsihiány!! Hogy hívják? Pénzét visszafizetem! A kövér nő élete kinlódás! Jó éjt Muki! Ujitsa meg az arczbőrét!... stb. a végtelenségig. — Örtüt kaos. A vonat zugva, dübörögve rohan, csattog a váltókon. A fék nyikorog. Emberek lótnak futnak. A vonat, mozdony sísteregve, dühösen megáll. Kiabálás, zaj, fülsiketítő lárma. Hordár, hordár! hangzik vékony vastag hangon. Kiugrom a kocsiból. A feleségem a nyakamba akaszodik. Össze-vissza ölel. Egy ur rekedten káromkodik. Ah, mamuskám! — hangzik valahol és utána csilingelő, üde kaczagás. Egy kosár a földre hull: üvegosörömpölés, piskóta darabok röpködnek, tej szívárog a kosárból. A romok fölött kezeit tördelve egy kövér asszony: Jézus-Máriám!...

El innen! — Megyünk. — A hömpölygő tömeg döfköd jobbra-balra. Ném belém kapaszkodik. Botolva lábunk a sínárokon keresztül. A perronon egy ur díszkréten félre int. Ellenkezem, nem megyek. Az ur nem tágit, magyaráz valamit soha nem hallott nyelven. Végre egy rendőri igazolványt mutat. Meglepődöm, de követem. A feleségem nyugtalanodik. Megnyugtatom. Bevezetnek egy szobába. Igazoljam magam. Megtörténik. A titkos rendőr meghajlik. Udvariasan bocsánatot kér. Azt mondja, csak tévedés volt. Tudomásul veszem. Kifelé indulok. Előzékenyen ajtót nyit. A küszöbön megállók, visszafordulok.

— Ugyan kérem — mondom — milyen nyelven szólított ön meg engem az imént?

— Oroszul. — Mosolyog a civílrendőr.

— Dehát miért?

— Egy ur figyelmessé tett bennünket önre, azt mondta, csak oroszul beszél.

Hangosan felkaczagok:

— No, ez a Jani volt!

...Aztán cselekedjék az ember valakivel jót!

Jurdik Aladár.

meg és a konkrét esetet az adatok közlése mellett a földmivvelésügyi miniszterhez táviratilag azonnal jelentse. A hadszolgálati törvény alapján igénybevétnének továbbá azok a szénakészletek is, amelyek a termelőnél vagy kereskedőnél mint gazdasági szükséglet meghaladó fölülleg jelentkeznek. Ha a közigazgatási hatóságnak tudomására jut, hogy valaki fölős szénakészletekkel rendelkezik, erről az illetékes járási főszolgabírónak, illetve a város polgármesterének azonnal jelentést tenni tartozik, akik a szóbanforgó készletnek a hadszolgálati törvény alapján leendő igénybevételére a cs. és kir. katonai parancsnokságot közvetlenül megkeresik. Ha azonban a szénakészlet birtokosa vitatná azt, hogy a nála levő szénakészlet a gazdasági szükségletét meghaladná, akkor a törvényhatóság első tisztviselője az illetékes m. királyi gazdasági felügyelőség meghallgatása után ezen kérdés fölött határozni és az illetékes hadbizottságot megkeresni az iránt, hogy a kérdéses széna készletet a hadszolgálati törvény alapján vegye igénybe vagy pedig azt a birtokosnál hagyja meg. — Ezen nagyfontosságú rendeletet az alispán 247. eln. szám alatt kiadta s a legközelebbi „Hivatalos Lap”-ban közzé teszi.

Mennyi vetőmagot rendeltek Gömörben? A vármegyei vetőmag-ellenőrző bizottságtól kapjuk az alábbi kis kimutatást, mely egyrészt tanúsága annak, hogy a bizottság mily hatalmas és jelentős munkát végzett, másrészt biztosítékát képezi azon tudatunknak, hogy a tavaszi vetési munkák komoly akarattal és erővel teljesítetnek. Április hó elsejéig rendeltek a bizottság utján 237.3 mm. tavasz búzát, 1378.6 mm. árpát, 853.05 mm. zabot, 346.95 mm. tengerit és 2 mm. kölest. A rendelt magvak értéke 114188 korona 25 fillért tesz ki.

Olajmagvak termelése. Nagyon hasznos és jövedelmező foglalkozás mostanában az olajmagvak termelése, mert az ellenség elzárta a tengeri forgalmat s így itthon kell előállítanunk a szükséges olajat. Több olajnövény van, a mi nálunk nem nagy munkával jól termelhető, még a parlagon maradó földeken is, mert egy részük későn vethető. Ilyen a *lennmag* és a *kendermag*, amelyeknek az árát a kormány métermázsánként 100 koronában szabta meg és kötelezte a gyárakat annak átvételére még békekötés esetén is. Az olajgyárak vetőmagot is adnak a termelőnek s azt a termésből vonják le. A lenszalmaért, ha elég hosszú, métermázsánként 10 koronát adnak. Vannak más olajmagvak is, mint a *napraforgó*, *tökmag*, *mák*. Ezeknek métermázsája 100—150 korona körül mozgó áron kel el s a vetőmagjukat könnyebben meg lehet szerezni; azonfelül például a töknek többi része állati takarmánynak nagyon alkalmas. Napraforgót és tököt még májusban is lehet vetni. *A földmivvelési minisztérium rövid utmutatást adott ki az olajmagvú növények termeléséről s a minisztérium könyvtára ezt mindenkinek szívesen elküldi, ha levelező-lapon ír érte.*

Pénzintézetek figyelmébe. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara a kerületbeli pénzintézetek figyelmét felhívja arra, hogy a Pénzintézeti Központ alapítási felhívása, az alapítási tervezet és a belépési nyilatkozat mintája a „Budapesti Közlöny” folyó évi márczius hó 21. iki 66. számában megjelent.

Szállítás katonai szövetekre és zubbonyhajtókákra. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a m. kir. központi ruhatár pályázatot hirdet 680000 m. tábori szürke len és pamutszövet, 13000 m. bélelvászon és 12000 pár szürke zubbonyhajtók szállítására. Az ajánlatok márczius hó 29. ig nyújtandók be a ruhatár parancsnokságához (Budapest, X., Elnök u. 1.) A szállítás határideje tele részben április hó 30. ig, fele részben május hó 31. éig. Részletes felvilágosítás nyerhető a kereskedelmi és iparhamaránál.

Pénzintézeti közgyűlések. A *Pel-sőczi Közgazdasági Bank r. t.* április hó 16. án tartja IV. ik rendes közgyűlését. Az intézet mérlege 16.835 korona 86 fillér tiszta nyereséget mutat s egy negyedmillió korona betétőke állományról tanúskodik. — A *Gömöri Takarékpénztár* rozsnói pénzintézet márczius hó 28. án tartotta évi rendes közgyűlését.

Szabad a vásártereken legeltetni.

Ezelőtt 3 évvel a rimaszombati gazdák azon kéréssel fordultak a földmivvelésügyi miniszterhez, engedje meg, hogy Rimaszombat város vásárterén marhákat legeltethessék. A napokban érkezett le az alispánhoz a földmivvelésügyi miniszter rendelete, amely a kérelmet teljesítve, kimondotta, hogy a vásártereken a marhák legeltetése bizonyos korlátok mellett, nem tilos cselekmény.

Ne sűrűsítsük a vetőmag ellenőrző bizottságot! Ez uton figyelmezteti a vármegyei vetőmag ellenőrző bizottság a községek előljáróságait, hogy a megrendelt vetőmagvak ügyében ne küldjenek sürgetéseket, mert a vetőmagok a vételár beérkeztenek napján megrendeltettek s így ha ezideig szállítást nem nyertek, ennek leginkább a közlekedési nehézségekben van az oka, amelyen segítenie a bizottságnak nincs módjában. A bizottság értesítése szerint a január hóban rendelt vetőmagok már mind leszállítottak s így csak azon esetben küldendő felszólamlás, ha még január hó folyamán megrendelt szükséglet nem érkezett volna meg.

Be kell tartani a kenderárakat.

A belügyminiszter rendeletben értesítette arról a vármegye alispánját, hogy tudomására jutott, hogy a kender maximális árát nem tartják be. Felhívja az alispánt, hogy ezek ellen a legszigorúbb kihágási eljárást folytattassa le. Az alispán e héten adta ki az erre vonatkozó rendelkezését a főszolgabíráknak és rendőrkapitányoknak.

Szerkesztői üzenet.

Több körjegyzőnek. A „8 órai ujság“ kiadóhivatala: Budapest, IV., Váci-utca 25. szám alatt van, onnan tessék mutatványszámot kérni

Sz. M. Olvastuk s ha időnk és helyünk lesz rá, írunk majd arról, hogy a „Divatfilozófia“ mily különös irodalmi (?) termék.

Kiadó lakás

Szijasrtó-utca 49. szám alatti emeleti lakás, mely áll: 3 szoba, alkove, fürdő-szoba, konyha, éléskamara és mellék helyiségekből, villanyvilágítás és vízvezetékekkel ellátva, folyó évi május hó 1-től bérbeadó. — Értekezhetni lehet **Rákóczy-utca 4. sz. alatt.**

Korlátlan italmérési joggal

kiadó, esetleg eladó ufeledi vasuti megálló hely mellett

egy új adómentes ház.

Értekezhetni lehet **Hupka Bálinttal Feleden** és levélileg **Schönk Ödön** postamester tulajdonossal **Csetneken.**

Kiadó lakás és bolthelyiség

Andrássy-utca 1. számú házban egy szép, egészséges 3 szobás lakás és egy bolthelyiség **azonnal is** bérbe vehető. Értekezhetni: **Andrássi fényképészszel.**

Kiadó

a Deák Ferencz-utca 12. sz. a. egy **üzlethelyiség.**

Értekezni lehet ugyanott

DÁNIEL FERENCZ tulajdonosnál.

Eladó vagy kiadó lakás.

Négy szoba mellék helyiségekkel és kerttel **Rimatamásfalva fő-ut 8. szám.** — Értekezni lehet ugyanott naponta délelőtt 10 óráig és délután 4 óráig. 1—3

RÁBELY MIKLÓS FIA

KÖNYVNYOMDÁJA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE

RIMASZOMBAT, ERZSÉBET-TÉR 9.

Telefon szám:

52.

Telefon szám:

52.

Ajánlom a legújabb rendszerű gépekkel felszerelt, modern berendezésű **könyvnyomdám és könyvkötészetemet,**

minden e szakba vágó munkák pontos, gyors és izlésteljes kivitelére.

Iskoláknak: oklevelek, értesítők, bizonyítványok stb. **Ügyvédeknek:** intőlevelek, kérvények és keresetek, meghatalmazások, díjjegyzékek, kötvények, szerződések, óvások, levélpapírok, levélborítékok. — **Pénzügyintézeteknek:** alapszabályok, értékpapírok, részvények és szelvény-ívek, betéti könyvecskék, üzleti könyvek, mérleg-számlák stb. — **Kereskedőknek és Iparvállalatoknak:** körlevelek, árjegyzékek, számlák, üzleti könyvek, czimkék és rágcedulák, intőlevelek, levélpapírok és borítékok czégnomással, czimkártyák, üzleti jelentések, levelezőlapok stb. — **Továbbá:** falragaszok, hirdetésmények, műsorok, étlapok, eljegyzési és esketési értesítők, meghívók, tánczrendek, gyászjelentések, névjegyek stb.

A „GÖMÖR-KISHONT“ kiadóhivatala.

Izléses munka.

Jutányos árak.

Könyvkötészetem: — a legújabb gépekkel és segédeszközökkel felszerelve — mindenféle könyvkötői és diszmunkák kifogástalan elkészítését gyorsan és méltányos árak mellett felvállal.

Gyász-szalagok föliratai gyorsan és izlésesen eszközöltetnek.

Izléses munka.

Jutányos árak.